

TEHNIČKI MUZEJ SLOVENIJE: IZMEĐU BAŠTINE I VIZIJE

BARBARA REZAR GRILC □ Tehnički muzej Slovenije, Bistra kod Vrhnike, Slovenija

sl.1. Komplex Tehničkog muzeja Slovenije nalazi se u Bistri pokraj Vrhnike, gdje se na jedinstveni način prožimaju kulturna i prirodna baština. Na više od 6000 m² izložbenog prostora sveobuhvatno se predstavlja bogata tehnička baština slovenskog područja.
Fotografirao Matej Slabe, Dokumentacija Tehničkog muzeja Slovenije.

sl.2. Predstavljanje lovstva na prvoj izložbi Šumskoga, drvnoga i lovačkog muzeja.
Foto: Dokumentacija Tehničkog muzeja Slovenije.

Uvod. Temelj slovenskih muzeja do prve polovice 19. stoljeća činile su različite zbirke koje su postupno prelazile u vlasništvo prvih muzejskih ustanova. Kranjski pokrajinski muzej osnovan je 1821. godine i tada je pripadao suvremenim muzejima 19. stoljeća jer je bio usko povezan s nastankom i razvojem različitih znanstvenih društava te pojedinih znanstvenih disciplina.¹ Između dva svjetska rata počeli su se osnivati i prvi specijalizirani muzeji (etnografski, prirodoslovni), a u to vrijeme pojavljuju se i prvi pisani prijedlozi o osnivanju tehničkog muzeja.² Godine 1951. osnovan je Tehnički muzej Slovenije (TMS),

a slijedili su ga tehnički muzeji i zbirke koje su nastajale u mjestima poznatima po svojoj tradiciji tehnike i obrta (Idrija, Kropa, Železniki, Jesenice...).

Počeci razvoja tehničkih muzeja sežu u 17. stoljeće, kada su pri akademijama, društvima i u zalaganjem pojedinih znanstvenika počeli nastajati kabineti tehničko-muzejskog tipa. Tipičan je primjer zbirka ruda, matematičkih instrumenata i knjiga Janeza Vajkarda Valvasora u dvorcu Bogenšperk.³ U drugoj polovici 18. stoljeća pojavile su se tehničke izložbe koje su, zahvaljujući novim izumima i gospodarskom napretku, s osnivanjem tehničkih muzeja na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće postale stalna praksa. U drugim dijelovima Europe tehnički su muzeji bili osnivani znatno prije nego što je ta ideja stigla na slovensko tlo. Širu popularnost stekli su u 20. stoljeću, kada su, u eri brzog razvoja novih tehnologija, postajali sve privlačniji posjetiteljima.

Prapovijest muzeja

Nakon inicijativa sveučilišnih djelatnika za osnivanje Slovenskoga tehničkog muzeja 1949. godine osnovan je pripremni odbor za tehnički muzej pri Ministarstvu

1 Jože Hudales, „Slovenski muzeji in etnologija: Od kabinetov čudes do muzejev 21. stoletja (Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2008), 106-107.

2 Isto, 154-155.

3 Katarina Kobe-Arzenšek, „Tehniški muzej Slovenije“, *Kronika: časopis za slovensko krajevno zgodovino* 17, br. 1 (1969), 38-43.

znanosti i kulture Narodne Republike Slovenije (NRS). Njegove su zadaće bile popisivanje spomenika tehničke baštine, otkup važnijih primjeraka ili izrada odgovarajućih replika, prikupljanje fotografija, nacрта, opisa i sjećanja te vođenje evidencije nalazišta i osoba za kontakt, kao i pomoć pri osnivanju lokalnih muzeja na mjestima s bogatom tehničkom poviješću (Jesenice, Kropa, Idrija...). Uspostavom mreže povjerljivih osoba na terenu u kratkom je vremenu počela registracija povijesno važnih tehničkih spomenika, njihova zaštita i prijevoz na prikladnije lokacije.⁴

Tehnički muzej Slovenije službeno je osnovan 3. travnja 1951.⁵ godine radi prikupljanja i uređivanja povijesno važnih materijala o razvoju proizvodne i prerađivačke tehnike na području NRS. Njegova je zadaća bila evidentiranje i znanstveno proučavanje građe, njezino predstavljanje javnosti te objavljivanje znanstvene i popularne literature.

Godine 1947. u sklopu Šumarskog instituta osnovan je Šumarski, drvni i lovački muzej, koji je imao svoje

Počeci razvoja tehničkih muzeja sežu u 17. stoljeće, kada su pri akademijama, društvima i u zalaganjem pojedinih znanstvenika počeli nastajati kabineti tehničko muzejskog tipa. Tipičan je primjer zbirka ruda, matematičkih instrumenata i knjiga Janeza Vajkarda Valvasora u dvorcu Bogenšperk.

sl.3. Prisutnost rimskog Neptunova oltara u Bistri svjedoči o utjecaju Rimljana na tom području. Važna prekretnica u razvoju mjesta bilo je osnivanje kartuzijanskog samostana u 13. stoljeću, koji je svojom duhovnom, gospodarskom i kulturnom djelatnošću snažno obilježio lokalni prostor. Nakon ukidanja samostana u sklopu jozefinskih reformi posjed je prešao u privatno vlasništvo. Ključna promjena bio je otkup od strane trgovca i industrijalca Franca Galleta, koji je bivšu samostansku infrastrukturu preoblikovao u dvorac. Nakon Drugoga svjetskog rata građevinska je baština nacionalizirana, a 1951. dodijeljena je na upravljanje Tehničkomu muzeju Slovenije, koji je u njoj uspostavio središnju muzejsku jedinicu.

Fotografirao Dragan Arrigler, Dokumentacija Tehničkog muzeja Slovenije.

sl.4. Zbirka ručnih blanjalica na izložbi Drvprerađivačkog odjela. Fotografirao Dragan Arrigler, Dokumentacija Tehničkog muzeja Slovenije.

sl.5. Veliki kovački čekić u kovačkoj radionici na vodni pogon. Fotografirao Dragan Arrigler, Dokumentacija Tehničkog muzeja Slovenije.

⁴ Ministarstvo za znanost in kulturo LRS, Dopis, br. 258, 3. siječnja 1951., arhivski dokument, kutija KPO1, str. 2.

⁵ Uredba o ustanovitvi Tehniškega muzeja Slovenije, Uradni list LRS, br. 14 (21. ožujka 1951), 3.

sl.6. Zbirka protokolarnih vozila.
Fotografirao Dragan Arrigler, Dokumentacija
Tehničkog muzeja Slovenije.

prostorije u dvorcu Bistra pokraj Vrhnike.⁶ Nakon službenog osnivanja TMS-a uspostavljeni su dogovori o spajanju obaju muzeja, čiji je rezultat bila prva izložba otvorena 1953. godine. Već sljedeće godine TMS je preuzeo upravljanje cijelim dvorcem Bistra s neposrednim okolišem.⁷

Nakon preuzimanja dvorca fokus rada odbora usmjeren je na njegovu obnovu, elektrifikaciju, pripremu reorganizacije muzeja te istraživanja radi popisa tehničkih spomenika Slovenije. Nakon obnove dvorca uslijedilo je muzejsko uspostavljanje zbirki.⁸

Misija i zbirke

Misija TMS-a je stručno prikupljanje, očuvanje, istraživanje, dokumentiranje i interpretacija tehničke, industrijske i znanstvene baštine. Muzej nastoji cjelovito predstaviti razvoj tehnike u njezinu povijesnom, društvenom i gospodarskom kontekstu te time pridonijeti razumijevanju utjecaja tehnološkog napretka na oblikovanje društva. Svojom djelatnošću podržava znanstvena istraživanja, potiče tehničko-kulturnu svijest te omogućuje široj javnosti pristup znanjima i sadržajima koji povezuju tehničku baštinu s izazovima suvremenog doba.⁹

Politika prikupljanja muzejske građe fokusira se na prikupljanje, očuvanje i prezentaciju tehničke baštine, osobito one povezane sa slovenskim prostorom. Muzej prikuplja predmete koji odražavaju znanje, kreativnost i važne tehnološke dosege, kako na domaćem terenu,

tako i u svijetu. Aktivno prati stanje pokretne baštine te surađuje s drugim ustanovama u njezinoj zaštiti.

Zbirke TMS-a sadržajno su raznovrsne i odražavaju složenost tehničkog razvoja zemlje. Svaka predstavlja određeni aspekt tehničke baštine, a s razvojem tehnologije zbirke se neprestano dopunjuju i šire, što svjedoči o stalnim promjenama na tom području.

Prve zbirke formirane su u sklopu Šumarskoga, drvnoga i lovačkog muzeja. Šumarska i drvna zbirka obrađuju tradicionalne i industrijske aspekte izvlačenja i prerade drva. Izložba prikazuje prijelaz od obrta do industrijalizirane drvopreradaivačke industrije i time daje uvid u jedan od ključnih slovenskih gospodarskih sektora. Na izložbi su prikazani ručni i strojni alati za sječu, izvlačenje i obradu drva, uključujući stolarsku, pilansku i ugljenarsku djelatnost. Među prvim zbirkama nalazi se i lovačka, koja danas zauzima 700 m² izložbenog prostora i čuva više od 3000 izložaka, među kojima su dermoplastike divljači, trofeji, lovačko oružje i drugi lovački pribor.

Jedna od temeljnih i najopsežnijih zbirki jest zbirka poljoprivrednog odjela. Predstavljena je s naglaskom na razvoj tradicionalnoga poljoprivrednoga gospodarstva i njegovoj mehanizaciji, od ručnih alata do motornih poljoprivrednih strojeva. Dio zbirke čine i vodeni mlin, kovačnica za alate i potkove.

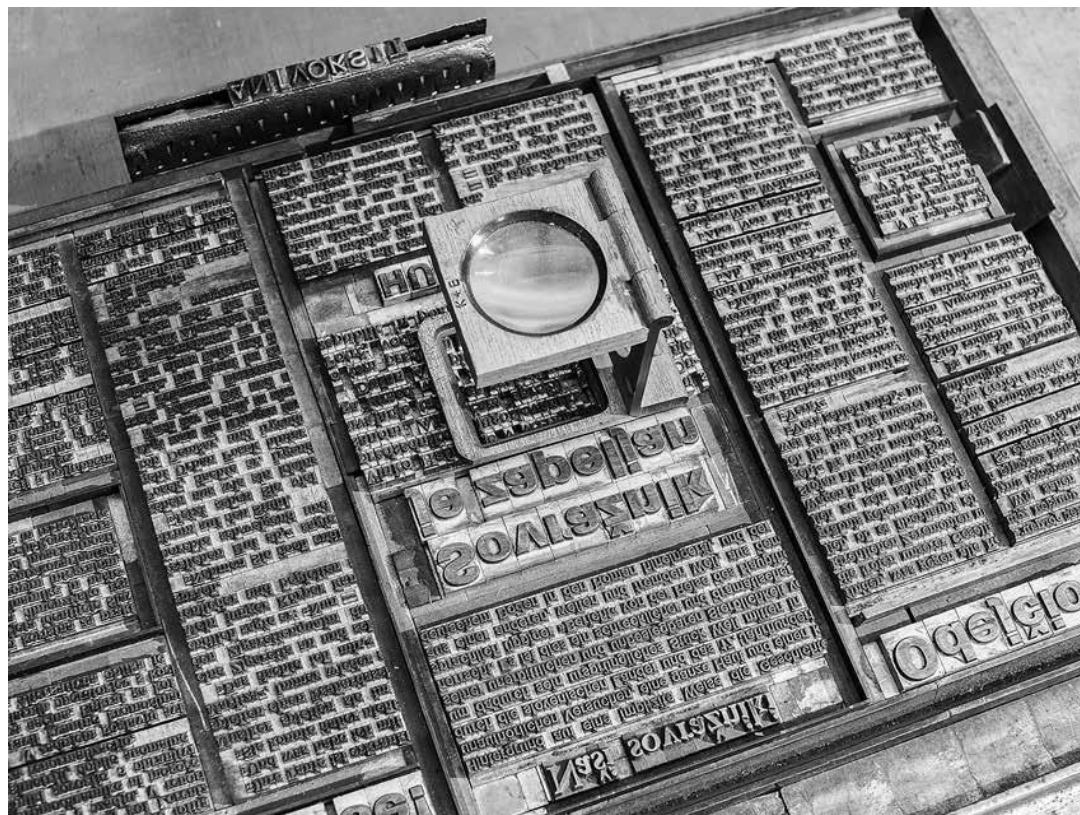
Muzej je u prvim desetljećima svog djelovanja posebnu pozornost pridao prikupljanju automobila, bicikala i motocikala, stoga ne čudi što je zbirka cestovnog prometa jedna od većih i prepoznatljivih. Izložba *Naš drag(i) avto*

6 Miloš Mehora, *Kronika razvoja od 1946 do 1980*. Tehniški muzej Slovenije. Arhivski dokument, kutija AM1, 1980, str. 2.

7 Barbara Rezar Grilc, Tehniški muzej Slovenije od ustanovitve do skorajšnje prenovе (diplomski rad, Filozofski fakultet Sveučilišta u Ljubljani, 2016.), 23.

8 Upravni odbor TMS-a, Poročilo od junija do septembra, arhivski dokument, kutija PTMS, 1958, str. 4.

9 Republika Slovenija, Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Tehniški muzej Slovenije, Uradni list RS, 2003, br. 60/03, 119/07, 8/09 i 78/14, str. 4.

Uspostavom mreže povjerljivih osoba na terenu u kratkom je vremenu počela registracija povijesno važnih tehničkih spomenika, njihova zaštita i prijevoz na prikladnije lokacije.

predstavlja prvih sto godina automobilizma u Sloveniji, a na izložbi su zastupljena vozila slovenske proizvodnje, protokolarna vozila te druga prijevozna sredstva koja su utjecala na slovenski prostor. Poseban je naglasak na zbirci Tomosovih motora, koji su se proizvodili u Kopru, i biciklima tvrtke Rog, koji čine važan dio slovenske industrijske baštine.

Među najvećim eksponatima su parni stroj i generator iz Gradske elektrane Ljubljana, koja je počela raditi 1898. godine kao prva veća javna elektrana u Sloveniji. Zajedno s upravljačkom pločom i generatorom iz hidroelektrane u Jelendolu pokraj Tržiča, izgrađenima 1895. godine, čine stalni postav Odjel elektrotehnike koji prikazuje razvoj elektrifikacije u Sloveniji. Zbirka također otvara

sl.7. Tiskarski sastav s lupom. Detalj s izložbe *Zapisana beseda: tiskarstvo v Sloveniji*.

Fotografirao Dragan Arrigler, Dokumentacija Tehničkog muzeja Slovenije.

sl.8. Dio elektrootdijela je i mala hidroelektrana Bistra iz 1911. godine, koja i danas opskrbljuje muzejski kompleks električnom energijom.

Fotografirao Dragan Arrigler, Dokumentacija Tehničkog muzeja Slovenije.

sl.9. Uske mehaničke strojne tkanice za pamučne tkanine nakon restauracije. Fotografirao Dragan Arrigler, Dokumentacija Tehničkog muzeja Slovenije.

sl.10. Izložba *(Tele)komunikacije včera, danes, jutri*, u Muzeju pošte i telekomunikacija Polhov Gradec. Fotografirao Blaž Zupančič, Dokumentacija Tehničkog muzeja Slovenije.

sl.11. Unutrašnjost depoa u Pivki. Fotografirao Aleksander Senekar, Dokumentacija Tehničkog muzeja Slovenije.

Važno postignuće posljednjih godina nove su zajedničke studijske muzejske čuvaonice - Ogledni depo Pivka. U odgovarajuće kontrolirane klimatske uvjete preselili smo velik broj predmeta iz muzejskih zbirki, čime su znatno poboljšani uvjeti za njihovo dugoročno čuvanje.

U otvorenom dijelu spremišta izloženo je 1300 predmeta koji čine širok spektar tehničke baštine.

prostor za razmišljanje o suvremenim energetske temama poput obnovljivih izvora, energetske učinkovitosti i digitalizacije.

Tiskarski odjel prezentira razvoj tiskarske djelatnosti u Sloveniji od početaka do vremena industrijske tiskarske proizvodnje. U prvom su planu izložci poput različitih tiskarskih preša, olovnih slova, sličica i drugih pomagala za ručni i strojni tisak. Poseban je naglasak stavljen na visoku tehnologiju tiska 19. i 20. stoljeća te na ulogu tiskarstva u širenju pismenosti, znanja i kulture. Izložba obuhvaća i prikazuje tradicionalnih postupaka slaganja slova i tiska, koji posjetiteljima omogućuju uvid u zahtjevnost i preciznost tiskarskog umijeća, a usto naglašava i važnost tiska kao medija u razvoju slovenskog identiteta.

Godine 1961. Muzej je preuzeo tekstilne strojeve za vavljanje sukna i za hladno peglanje te ih premjestio iz Mozirja u manji objekt uz rijeku Bistru. To je bio začetak tekstilne zbirke, koja danas prikazuje razvoj tekstilne djelatnosti u Sloveniji, od domaće rukotvorne proizvodnje do industrijskog tkanja i prerade vlakana. Izložba obuhvaća povijesne strojeve i uređaje za pređenje, tkanje, pletenje, bojanje i doradu tkanina koji potječu iz poznatih slovenskih tekstilnih pogona. Poseban je naglasak stavljen na ulogu tekstilne industrije u 19. i 20. stoljeću, kada je bila jedna od ključnih gospodarskih djelatnosti u zemlji.

Osim navedenih, Muzej čuva i predstavlja predmete iz zbirki geodezije, ribarstva, sporta, zrakoplovstva, medicine, robotike, fotografske i uredske tehnike, tehničkih pomagala iz svakodnevnog života, astronomije, fizike, optike, bionike i dr.¹⁰

Jedinice izvan matične lokacije

Najveća dislocirana jedinica jest Muzej pošte i telekomunikacija, koji se nalazi u Polhograjskom dvorcu. Muzej nudi cjeloviti pregled razvoja poštanske djelatnosti od prapovijesti do suvremenog doba. Među izloženim predmetima su rekonstruirani poštanski uredi iz 19. i 20. stoljeća, povijesna poštanska prijevozna sredstva te prve slovenske poštanske marke. Stalni postav *Tele(komunikacije) včera, danes, jutri!* prikazuje razvoj telekomunikacija od Morseova telegrafa i ručnih telefonskih centrala do prvih prijenosnih telefona. Za najmlađe je obilazak Muzeja upotpunjen interaktivnom mobilnom aplikacijom. Posebnost Muzeja je muzejska staza *Dotakni se!*, namijenjena slijepim i slabovidnim posjetiteljima.

Valvasorova grafička radionica, predstavljena u dvorcu Bogenšperk, rekonstrukcija je jedne od najstarijih poznatih grafičkih radionica u Sloveniji, koju je u 17. stoljeću osnovao polihistor Janez Vajkard Valvasor. Bila je središte njegova znanstvenoga i izdavačkog rada jer je upravo u njoj nastalo i njegovo najvažnije djelo *Slava vojvodine Kranjske*. Dio stalnog postava u dvorcu Bogenšperk jest i izložba *Valvasorjev pogled v naravo*, koja Valvasora prikazuje kao prirodoslovca.

Kožarska zbirka u Muzeju Tomaža Godca u Bohinjskoj Bistrici okuplja i čuva važnu lokalnu obrtničku i industrijsku baštinu Bohinja. Smještena je u nekadašnjoj kožari obitelji Godec, koja je djelovala od kraja 19. stoljeća do druge polovice 20. stoljeća i snažno je obilježila gospodarski razvoj mjesta. Zbirka sadržava originalne strojeve i alate za preradu kože, od pripreme sirovine do izrade gotovih proizvoda.

U suradnji s Klubom prijatelja IMV-a u Drgančevju pokraj Novog Mesta nastala je muzejska zbirka Industrije motornih vozila (IMV), koja prikazuje razvoj automobilske industrije i industrije prikolica na Dolenjskom. Zbirka osvjetljava tehničke, proizvodne i dizajnerske uspjehe tvornice IMV (Industrija motornih vozila Novo mesto), koja je imala ključnu ulogu u motorizaciji Slovenije u drugoj polovici 20. stoljeća. Izloženi su različiti modeli vozila, prikolica i radna oprema, koji svjedoče o inovativnosti i važnosti automobilske proizvodnje u Novom Mestu te o njezinu utjecaju na gospodarski razvoj regije.

Važno postignuće posljednjih godina nove su zajedničke studijske muzejske čuvaonice - Ogledni depo Pivka. U odgovarajuće kontrolirane klimatske uvjete preselili smo velik broj predmeta iz muzejskih zbirki, čime su znatno poboljšani uvjeti za njihovo dugoročno čuvanje. U otvorenom dijelu spremišta izloženo je 1300 predmeta koji čine širok spektar tehničke baštine. Među izloščima su predmeti iz prometne zbirke, predmeti povezani s vodom, životinjskim i parnim pogonom, prva računala, telekomunikacijska oprema, računalski strojevi te predmeti iz područja poštanskih usluga, tekstilne i drvne industrije, poljoprivrede, šumarstva, fotografske tehnike, tiskarstva te suvremenih tehnologija poput robota i lasera. Posebno mjesto imaju zbirke tvornice Elan, Osanova zbirka te

¹⁰ Tehnički muzej Slovenije, *Tehnički muzej Slovenije: vodnik po muzeju*, katalog (Ljubljana: Tehnički muzej Slovenije, 2018), 7-44.

izbor radijskih i televizijskih uređaja koji prikazuju razvoj masovnih medija i zabavne elektronike.

U Soteski pokraj Dolenjskih Toplica čuvamo i predstavljamo vozila odjela cestovnog prometa. U izložbenom su spremištu, osim zaprežnih kola, sanjki, bicikala, motocikala i automobila, izloženi i predmeti iz drvnog odjela te predmeti povezani s vatrogastvom, poštom i telekomunikacijama. Muzej ima i skladišne prostore u Ptuj i Kočevju. Novi depoi u nekadašnjoj predionici i tkaonici u Trziču velik su potencijal za daljnji razvoj, osobito za predstavljanje tekstilne baštine.¹¹

Organizacija i stručne službe

Tehnički muzej Slovenije kao javna ustanova djeluje pod okriljem Ministarstva kulture Republike Slovenije. Glavni izložbeni prostori Muzeja nalaze se u kompleksu Bistra pokraj Vrhnike, a Uprava i kustosi imaju sjedište u Ljubljani. Kustosku službu čini 12 kustosa koji osiguravaju stručno upravljanje muzejskom zbirkom, njezinom prezentacijom i povezivanjem s posjetiteljima. Njihove su glavne zadaće prikupljanje i obrada građe, istraživački rad, postavljanje izložaba i briga o zbirci.

Važan segment u zaštiti i očuvanju tehničke baštine jest konzervatorsko-restauratorska služba, koja provodi tehnička istraživanja, preventivnu zaštitu te aktivno konzerviranje i restauraciju kulturne baštine.

Pedagoško-andragoška služba ima ključnu ulogu u povezivanju tehničke baštine s posjetiteljima svih dobrih skupina. Razvija i provodi edukativne programe koji potiču aktivno učenje. Programi obuhvaćaju tematske razglede, radionice i demonstracije. Među uspješnijim programima su *Dani znanosti i tehnike*, koji suradnjom s različitim fakultetima već dulje od 20 godina oduševljavaju mlade za prirodoslovno-tehničke studije. Cilj Muzeja je primjenjivo prikazati znanost i tehniku, povezati teorijsko znanje s praksom te putem muzejskih zbirki povezati prošlost sa sadašnjošću i budućnošću.

Dokumentacija čuva bogatu arhivu pisanih i audio-vizualnih materijala koji osvjetljavaju povijest i razvoj tehnike u Sloveniji. U zbirkama se nalazi više od 10 000 negativa, fotografija i dijapozitiva, uz tehničke nacрте, crteže, skice i dokumente, a tu su i zbirke materijala tvrtki i grafika. Najopsežnije su zbirke dokumentarnog materijala povezane s izloženim muzejskim zbirkama, a dokumentacija obuhvaća i gospodarske i industrijske grane koje još nisu zastupljene u stalnim postavama Muzeja.

Knjižnica, koja je dio Muzeja od njegova osnutka, prikuplja, čuva, uređuje i posuđuje materijale s područja tehničke i industrijske baštine. Smještena je u prostorijama Uprave i nije otvorena za javnost. Materijal je usko povezan s muzejskom zbirkom i radom kustosa, a u knjižnici se nalaze i brojna jedinstvena i antikvarna izdanja. Osim središnje knjižnice, u parku Bistra otvorena je i manja knjižnica namijenjena posjetiteljima koji žele u opuštenoj atmosferi pregledati odabrane knjige.

Aktualni izazovi i vizija

Tehnički muzej Slovenije smješten je u dvorcu Bistra, koji je kulturni spomenik nacionalnog značenja. Unatoč tome, zbog dotrajalosti eksterijera, zastarjele infrastrukture i prostorne neprikladnosti zgrada ne zadovoljava zahtjeve za provedbu suvremenih muzeoloških aktivnosti. Ta ograničenja otežavaju kvalitetno čuvanje i prezentaciju zbirki, pristupačnost posjetiteljima, osobito onima ograničene pokretljivosti, kao i svakodnevni muzejski rad.¹²

Kako bi se poboljšali ti uvjeti, Muzej, u suradnji s Ministarstvom kulture, aktivno planira obnovu kompleksa. Dobivena je građevna dozvola za obnovu dijela dvorca, a usto je u sklopu projekta *Obnova kulturne baštine za interpretaciju Natura 2000* započela obnova stare oranžerije.

Vizija Muzeja jest razvoj u suvremeni interpretacijski centar tehničke baštine, što znači cjelovitu obnovu izložbenih koncepata, modernizaciju prikaza i digitalnu dostupnost sadržaja. Važan nam je cilj i tješnja suradnja sa znanstvenoistraživačkim institucijama.¹³

Među dugoročnim ciljevima su obnova stalnih postava, digitalizacija i šira dostupnost zbirki, razvoj edukativnih programa, veća međunarodna prepoznatljivost, potpora kulturnom turizmu, jačanje istraživačkoga i izdavačkog rada te aktivnije uključivanje lokalnih zajednica u rad Muzeja. U suvremenom svijetu, u kojemu se tehnologija brzo mijenja, TMS ostaje jedinstveni prostor refleksije i učenja. Njegova je zadaća upozoravati na važnost tehničke pismenosti, povijesnog kontinuiteta i razumijevanja prošlosti radi oblikovanja budućnosti. Uspostavom suradnje sa školama, sveučilištima, industrijom i širom zajednicom postaje platforma za međugeneracijski dijalog, inovacije i kulturni identitet.

Zaključak. Osnivanje Tehničkog muzeja Slovenije rezultat je inicijative za zaštitu i prezentaciju tehničke baštine te zemlje. Proces je u relativno kratkom vremenu prerašao u strateški projekt nacionalnog značenja. Izborom dvorca Bistra kao središnje muzejske lokacije stvoren je prostorni i sadržajni okvir za daljnji razvoj Muzeja, koji je svoju ulogu učvrstio integracijom već postojećih zbirki i sustavnim oblikovanjem novih. Prva izložba, održana 1953. godine, i preuzimanje cjelokupnog dvorca bili su prekretnica koja je omogućila dugoročno ostvarenje mu-

sl.12. Konzervatorsko-restauratorska služba tijekom restauracije tramvaja. Fotografirao Dragan Arrigler, Dokumentacija Tehničkog muzeja Slovenije.

sl.13. Jedan od najpopularnijih programa za javnost jest prikaz *Ukročena električka*. Fotografirao Dragan Arrigler, Dokumentacija Tehničkog muzeja Slovenije.

Vizija Muzeja jest razvoj u suvremeni interpretacijski centar tehničke baštine, što znači cjelovitu obnovu izložbenih koncepata, modernizaciju prikaza i digitalnu dostupnost sadržaja. Važan nam je cilj i tješnja suradnja sa znanstvenoistraživačkim institucijama.

11 Ajda Kozjek i sur., *Dobrodošli v Tehniškem muzeju Slovenije: katalog razstave, 10. 11. 2023 – 31. 12. 2024.*, katalog (Ljubljana: Tehniški muzej Slovenije, 2024), 43–52.

sl.14. Kroz kompleks prolazi prometnica koja uništava objekt.

Fotografirao Dragan Arrigler, Dokumentacija Tehničkog muzeja Slovenije.

sl.15. Vizija novog ulaza u Muzej.

Vizualizacija: Rok Willenpart, Arrea arhi.

zeoloških ciljeva, uključujući istraživački, dokumentacijski i pedagoški rad. Tehnički muzej Slovenije od samog je početka spajao zadaće očuvanja kulturne baštine sa stručnim proučavanjem i interpretacijom, uvelike pridoneći oblikovanju nacionalnog identiteta kroz prizmu tehničkog razvoja. Vizija Muzeja ostaje usmjerena na cjelovito očuvanje, istraživanje i suvremenu interpretaciju tehničke baštine.

LITERATURA I IZVORI

1. Eutrip. Dokument identifikacije investicijskega projekta: Celostna obnova grajsko-samostanskega objekta Bistra. Celje, 2022.
2. Hudales, Jože. *Slovenski muzeji in etnologija: Od kabinetov čudes do muzejev 21. stoletja*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2008., str. 106-107.
3. Kobe-Arzenšek, Katarina. „Tehniški muzej Slovenije”. *Kronika: časopis za slovensko krajevno zgodovino* 17 (1969), br. 1: 38-43.
4. Kozjek, Ajda i sur. *Dobrodošli v Tehniškem muzeju Slovenije: katalog razstave, 10. 11. 2023. – 31. 12. 2024*. Katalog. Ljubljana: Tehniški muzej Slovenije, 2024.
5. Mehora, Miloš. *Kronika razvoja od 1946 do 1980*. Tehniški muzej Slovenije. Arhivski dokument, kutija AM1, 1980.
6. Ministrstvo za znanost in kulturo LRS. Dopis, št. 258, 3. januar. Arhivski dokument, kutija KP01, 1951.
7. Polnec, Natalija i. sur. *Strateški načrt Javnega zavoda Tehniški muzej Slovenije za obdobje 2025 – 2029*. Ljubljana, 2025.

12 Eutrip, Dokument identifikacije investicijskega projekta: Celostna obnova grajsko-samostanskega objekta Bistra, Celje, 2022., str. 5-7.

13 Natalija Polnec i. sur. *Strateški načrt Javnega zavoda Tehniški muzej Slovenije za obdobje 2025 – 2029*, Ljubljana, 2025., str. 42-44.

8. Republika Slovenija. *Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Tehniški muzej Slovenije*. *Uradni list RS*, 2003., br. 60/03, 119/07, 8/09 i 78/14.

9. Rezar Grilc, Barbara. *Tehniški muzej Slovenije od ustanovitve do skorajšnje prenovе*. Diplomsko delo. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 2016.

10. Seja Muzejskega odbora. *Zapisnik z dne 16. aprila*. Arhivski dokument, kutija ZMO, 1955.

11. Tehniški muzej Slovenije. *Tehniški muzej Slovenije: vodnik po muzeju*. Katalog. Ljubljana: Tehniški muzej Slovenije, 2018.

12. Upravni odbor TMS-a. *Poročilo od junija do septembra*. Arhivski dokument, kutija PTMS, 1958.

13. Uredba o ustanovitvi Tehniškega muzeja Slovenije. *Uradni list LRS*, br. 14 (21. ožujka 1951).

Primljeno: 30. srpnja 2025.

TECHNICAL MUSEUM OF SLOVENIA: BETWEEN HERITAGE AND VISION

The Technical Museum of Slovenia, located in the historic Bistra Castle, is the central national institution dedicated to the preservation, research, and presentation of Slovenia's technical and industrial heritage. Since its establishment in 1951, the museum has developed diverse collections in fields such as forestry, agriculture, transport, energy, textile, printing, and telecommunications.

Through permanent exhibitions, specialized departments, and dislocated units, the museum showcases the evolution of technology and its societal impact. Special emphasis is placed on education and public engagement, supported by professional documentation and library services. With plans for a comprehensive renovation and a new permanent exhibition, the museum seeks to enhance accessibility, conservation standards, and interpretive quality. Its vision is to connect technical heritage with contemporary innovation and future societal challenges.